

ءومىر توپلغامى

ءسادىغۇل ءىلال ۇلى

ۇلتتار باسپاسى

ئومىر تولىغاچى

ئىسەدغۇل ئىبلال ۇلى

ۇلتتار باسپاسى

责任编辑:别克

责任校对:扎克依拉

图书在版编目(CIP)数据

生活的痕迹/莎地古力著. —北京:民族出版社,
2005.5

ISBN 7-105-07026-9

I.生… II.莎… III.诗歌—作品集—中国—当代—哈萨克语(中国少数民族语言) IV.I227

哈萨克语(中国少数民族语言) IV.K828.736

中国版本图书馆 CIP 数据核字(2005)第 051179 号

民族出版社出版发行

(北京市和平里北街 14 号 邮编 100013)

<http://www.e56.com.cn>

民族出版社微机照排 迪鑫印刷厂印刷

各地新华书店经销

2005 年 12 月第 1 版 2005 年 12 月北京第 1 次印刷

开本:850 毫米×1168 毫米 1/32 印张:7.625

印数:0001-1000 册 定价:12.00 元

该书如有印装质量问题,请与本社发行部联系退换

(总编室电话:64212794 发行部电话:64211734)

جاۋاپتى رەداكتورى : بەك دوکەي ۇلى
جاۋاپتى كوررەكتورى : زاكىلا قاۋان قىزى
كومپيۇتەردە تەرگەن : سانامگۈل زاكاش قىزى

ئومىر تولغاي ئەسلىمى ئىللى ۇلى

ۇلتتار باسپاسى باستىردى ، تاراتادى
شىنخۇا كىتاپ دۇكەندەرىندە ساتىلدى
دېشىن باسپا زاۋودىدا باسلىدى
2005-جىلى جەلتوقسان ئېرىنىشى باسپاسى
2005-جىلى جەلتوقسان ، بېيجىڭ ، 1-باسلىقى
باغاسى : 12.00 يۋان

*سادىغۇل ئىبلال ۇلى 1942-
 جىلى 3-قاراشادا باركول اۋدانىندا
 مالشى سەمپاسىنىدا دۇنيەگە كەل-
 ىگەن . كەزىندە اۋىل مولداىسىنان
 وقىپ ساۋاتىن اشقان . 1959-جىل-
 دىك باىسىندا قوعامدىق قىزمەتكە
 ارالاسقان . قىزمەت بارسىنىدا وقىپ
 ساياسىي-زالڭ شۆەيۋانىن بىتىرگەن .
 *سادىغۇل قىزمەتتە شوگەل ،
 ۋىرەنۋدە تىرىشكالڭ نىزدەنگىشتىگە-
 مەن ونەر ولكەسىنەن دە وزىندىك
 ەشسىن العان ادام .

1962 — 1963-جىلدارى
 شىنجاڭ گازەتىندە جۈزگە جۇيىق
 ىابار ، ماقالا جازىپ «دامەي شە-
 شەي» اتتى ادەبىي ماقالاسى قىزىلتۋ-
 شى بولىپ سىلانغان . *بىراق ، سول
 كەزدەگى سولاقاي ساياساتنىڭ كە-
 سىرىنەن *بىر مەزەت قادامى مەن
 قالامىندا توقراۋ بولغانىمەن كەيىن
 اۋداندىق قازىنا مەكەمەسىنىڭ باس-
 تىمى ، سوت مەكەمەسىنىڭ باستى-
 ى ، بارتىرۋىپاسىنىڭ شۋىجىي ، اۋ-
 داندىق پارتىي كومىتەتىنىڭ مۇشە-

سى ، اۋداندىق ساياسي كەڭەستىڭ
توراعاسى ، پارتىگروپپاسىنىڭ شۋجى-
يى ، اۋداندىق پارتىيە كومىتېتىنىڭ
مۇشەسى بولۇپ ، باركول اۋدانىنىڭ
ئار سالاسىدا باشلىق مىندەتتەر-
دى وتەپ ، «ۈكىلى بەيت» ، «بەيت-
تەڭگى كەڭەس» ، «دارىغا» قاتارلىق
داستان ، قىزىققا جۇشقۇن ، «ايۇ
بايدىڭ وكىنىشى» ، «كوز» قاتارلىق
ئىگىمەلەردى گازەت-جۇرنالدا جارىيا-
لاپ ، قىزىقارلىق جاقسى ئىشسىن
الغان . ساكەڭ قازىر پەنسىيادا .

مازمۇنى

شالقىغان شابىت

- 1 ەگەي ەلۋ جىل
6 كارتەيگەندە قالايشا اقىن بولدىم
9 اتتانسام دەپ ويلايمىن ۋىر-اق بەرپ
10 ەندى ۇقتىم
11 ۋومىر جايىن ەسكە السام
14 سول كارىلىك وسى ما ەلس بەرگەن
15 دۇنيە قىزىق دەپپىن سەنى جالغان
16 ۋومىر
17 اق تىلەك
21 بويىڭدا دارىن بولماي تۋا ما ەرىك
23 قۇرداستارعا حات

اتا مەكەن

- 26 تۇعان جەر

- 28بىر كورسەڭىز باركولدى
- 32كورىكتى قاراساي
- 33اينا بۇلاق
- 33قاڭلى اغىزى
- 35كۆڭرەنگەن قۇم شوقى عاجايىبى
- 37وشاقتىنىڭ جايلاۋى-اي
- 39تىلەك
- 42قىرىق جىلدىق توي
- 43سەسكەندىرمەس سۆيىمەن اقپان دا
- 44قىس كەلدى
- 45ناۋرىز
- 46سالتانات دەپ ويلاما كۈشە بەرگەن
- 47نەنى تاستاپ ، قازاعىم ، نەنى الدىڭ
- 49تاستاڭدارشى پىشاقتى

جول بويىنداغى جولاقىتار

- 51سۈرەڭسىز ءۇي
- 52ايىل ەكەن دەسەم
- 53قىز بەن جىگىت
- 53ەكى ماس
- 54ەكى ايىل
- 55كىم بولماقسىڭ

قارا مويىن كەلن شەك 56

وي تولعاى

باركول دەگەن جەر ميناۋ 57

ەكى عاسىر كەڭەسى 65

شەجىرە كەنى

ۈكىلى بەيت 71

دارىعا 91

بەيتتەگى كەڭەس 109

دوس 146

ادامزات-اي 188

شالقمىغان شايىت

دەگەن ەلۋىل

(باركول قازاق ئۆتونومىيالى اۋدانىنىڭ

قۇربلىغاندىنىڭ ەلۋىلىدىن

ارنايمىن)

اتتى ۋىر تاڭمىن ارىپ ،

ساۋلەدەن شاشۇ شاشىپ نۇر .

ۋىرىم تۈلەپ چاڭارپ ،

تۈگەمەس داستان تاسىپ چىر .

قاس قاققانشا ۋىتىپتى-اۋ ،

اۋتونوم قۇرغان ەلۋىل .

ەسكە الساق وسى ۋىرىدى-اۋ ،

كەلەدى شەرتكىم تالاي سىر .

وتاۋ ەلڭ كەشە كوتەرگەن ،

التىننان سالىپ شاڭىراق .

بولاتتان چايعان كەرەگەڭ ،

بوساڭ كۈمىس ساعاناق .

وسى وئاۋدىڭ تورىنەن ،
تون پىشتىك تالاي كەڭسپەن .
ون ءتورت ۇلت كورىنگەن ،
شىندە بىرگە تەڭسەكەن .

سول وئاۋ بۇگىن وردامىز ،
عاسىردى جارىم وڭگەرگەن .
نە قىيىندى جەڭگەمىز ،
كىم بار بىزگە تەڭ كەلگەن .

شايقاسپەن جازعان جىرىڭدى ،
ەسكە الماي قايتىپ تۇرا الام .
ەلۋ جىلداڭ بۇرىنقى ،
تارىختى ايتىپ سۇرامان .

بابالار تەڭدىك الا الماي ،
قىرىلىپ تالاي جىلاعان .
ءدات ايتار ورىن تابا الماي ،
كۇشتىگە كەتىپ سىباعام .

شەر بايلانغان بابالار ،
قايعى جۇتىپ قان قۇسقان .
گىمالاي تاۋىن كەزىپتى ،
شاپاعات تىلەپ ەل-قۇستان .

تۇرعاندا قازاق قورلانىپ ،

”شاقىردى اتەش“ تالڭ اتتى .
كۈن تۇسكەندە نۇرلانپ ،
شاتتانا قازاق ءىل قاتتى .

ءومىرىن قازاق جىرلاعان ،
ەسكە الپ وتكەن بارىستى .
قورمالىم سەنسەڭ ، پارتيام ،
جاۋدىرام ساعان العىستى .

* * *

ايتار بولسام ەلۋ جىل ،
قولعا كەلگەن تابىستى .
كۈركەشەدەن كورىنىپ ،
كۈللى ەلمگە تانىستى .

ورىن اپ تارىخ تورىنەن ،
بىيىكپەن بويىم تەڭەسكەن .
اتا ءومىرىن ەسكە الپ ،
بولاشاقتى كەڭەسكەم .

زامانا جۇگىن ارقالاپ ،
قارا ءۈزىپ ءداۋىر لەگىنەن .
تەكتى قازاق ۇرپاعى
مەشەل ەمەس تەگىنەن .

كوركەيدى ۇلتىم ورکەندەپ ،
قورعالدى ونان گۈل اشپ .
اناسى بولەك تۇسپەن ،
جورىقتا كەلەم قولداسپ .

كەڭ اشلىپ دۇنيەگە ،
ايقارا بۇگىن داربازام .
دۇنيەدە دوستىم كوپ ،
بار قۇرلىقتان تابا الام .

يىقتاسپ بوي سوزعان ،
سان پورمالى سارايم .
يىگىنەن نازار ساپ ،
دۇنيەگە قارايمىن .

جۈلدەزدار جانىپ قولمىنان ،
تۇن سىيرىلىپ قالامنان .
جاساعان ورتام جاسىل باق ،
گۈلىمەن دالا ورنانغان .

سىمعا تارتقان كۈمىستەي ،
اسفالىت جول ايقاسقان .
قۇستان وزىپ جەل تابان ،
ايلىق جولدى كۈن باسقان .

كومپيۇتەر ، تەلەفون ،

بارى دە دامىپ تەز جەتكەن .
عارىشقا شىقسا دوستارىم ،
ۋىدە وتىرىپ تىلدەسكەم .

قۇندى قازاق شاتتانىپ ،
زامانغا بۇگىن سۈيىنگەن .
بارلىعى بار ۇجىماق ،
تابىلعاندا ۋىينەن .

الاۋلاپ تۋى قازاقتىڭ ،
الدىننان قولىن بۇلعاغان .
كوش ارتىندا كەنجە مەس ،
دۇلدۇلگە مەنىپ زۇلاغان .

قۇس جولىندا كەلمەن ،
الپ ۇشىپ ۇشاعىم .
زامانام نەتكەن نۇرلى ەدىڭ ،
كەڭ اشقان باقت قۇشاعىم .

كارته يگهنده قالايشا اقن بولدسم

ءومردىڭ كوپى كەتپ ازى قالعان ،
كەزىندە بۇل كارىڭىز قالام العان ---
دەي كورمە ، وقىرمانىم ، ويمدى ۇق ،
قاي تەڭى كارته يگهنده ولەڭ جازعان .

ويلاسام كوپ ءسوزىم بار ايتا الماعان ،
كەيپىرى كومه سكىدە بايقالماعان .
جەتپەگەن جولاۋشىمىن ارمانىنا ،
بەل اسسام تاۋ كەزىككەن قايقاڭ ماعان .

ويلايمىن تۇسپەسەن دەپ تەگىمە داق ،
بولەكشە تىلەگىم جوق ماڭدايعا باق .
نەلىكتەن اتا-بادام ازىپ-توزدى ،
تىلەيمىن بىلسە ەكەن دەپ سوڭغى ۇرپاق .

ۇلتىم دەپ ءبىر عانا وي تەردى توكتىم ،
مۇڭىنا ەل قايعىرسا مەن دە بوكتىم .
جولىنان تىكەندى ارشىپ قازاعىمنىڭ ،
كەلەدى الدارىنا گۈلدەردى ەككىم .

وسى ويدىڭ تولعاعى مەن بۇل قارتىڭىز ،
كوپ ويدى جىرمەن ايتۋ بار سالتىمىز .

كارىنىڭ كۈيىنگەنى ەل ۇمىرى ،
ۈشكەنشە ايتۇ بورىش ۇتىرى اتمىز .

ەسىم دۇرىس ۈيە باتام ۇتىلىم ساۋ ،
ايتپاي قايتىپ شىدار ۇدانىم ياپىر-اۋ .
وزىقتارمەن تەڭەلمەسەڭ ۈشەسەڭ ،
تەڭدىك ۈرىن شەڭ باسىندا جاتىر-اۋ .

قازاق دەگەن ماقتانۇشى ەم انىڭمەن ،
سان عاسىردان ۈسى انىڭمەن اسىپ ەڭ .
ۇبىراق-بىراق الاڭدايمىن ۇالى دە ،
داۋىر كۈشى باستىراما شاڭىمەن .

بار قۇدىرەت ۇمتىلىستان بولادى ،
ۈلقىلىعەڭ ۇمتىكەرلىك رۇڭىڭمەن تولادى .
شىيراتپاساڭ جىگەرەڭدى تەڭدىك جوق ،
كەرىسىنشە بولعان ۇلت توزادى .

قۇدايم دەپ باسقارعا سىنىبا ،
قۇنىڭ كەتەر جاراماس بوپ تىنىعا .
ۇلتتى ساقىتاپ اتا-باباڭ قان كەشتى ،
تۇنى كۈتەر ، ساقىتا رۇڭىن مىڭدا .

نامىس بولسا قازاعىمنىڭ ۇلىندا ،
جۇرتتا قالىپ جۇرمە بەكەر شىيردا .
ۇبىلىم يىگەر ، وزىققا سوز قولىڭدى ،

قول جەتپەس دەپ تۇڭلىمە دە سۈنبا .

ەل توزادى توزا ەگەر اقلدان ،
بار اعالار اقل قۇرا جاقىننان .
اقل ازسا سايتان كىرىپ اراڭا ،
باقسى ەتەر جۇلىسىپ جىن شاقىرعان .

تىڭدا جاستار ، اعالاردىڭ اقلىن ،
اقل عىلىم قول جەتپەيتىن اسلىڭ .
ارداقتاي ءىل اقل ايتقان اعاڭدى ،
ءوز اعاڭنان ەشكىم بولماس جاقىنىڭ .

ايالاڭدار اعالىقپەن جاستاردى ،
نۇسقا بىيك كورسەت جولى اسقاردى .
ءبىلىسن ءومىر وتكەنى مەن بۇگىننەن ،
بۇراڭ جولى ، قاقپا تاستى قاتپارلى .

تارىيەنى كۇشەيت جاستاي بالاغا ،
ۇلت ءومىرىن ورنات تەرەڭ ساناعا .
بەرەكەتنىڭ ءدام-تۇزىن تات كارى-جاس ،
الاسىڭدار سوندا قۇدىرەت تابا دا .

وسى ماقسات اقىن ەتكەن كارىڭدى ،
تۇسىنەر دەپ كارى مەن جاس ءبارىڭدى .
اقىن بولپ بۇل قالاممەن جەتكىزدىم ،
توگىپ ەلگە جۇرەكتەگى ءنارىمدى .